

CRÒNICA LEGISLATIVA DE CATALUNYA

Primer semestre de 2023

“Un període caracteritzat per l’aval del TC a la LOMLOE i per les primeres invectives contra el català en un nou context polític”

Joan Ridao i Martín*

Resum

La crònica legislativa del primer semestre de 2023 es fa ressò dels actes administratius més rellevants que afecten els usos, els drets i el règim jurídic del català i l’aranès durant aquest període, relacionats amb l’activitat de foment de la normalització lingüística o els processos selectius i de capacitació del personal. Més rellevant resulta l’examen de l’STC 34/2023, sobre la LOMLOE, en què el TC, tot i validar l’aparell lingüístic, reitera alguns dels elements que han modelat la seva doctrina més recent, en el sentit d’afirmar un patró d’equitat entre totes les llengües i, doncs, posar fi a la discriminació positiva que suposa la normalització lingüística i l’objectiu de cohesió social.

Paraules clau: Catalunya; dret lingüístic; activitat de foment; educació.

LEGISLATIVE REPORTS ON CATALONIA

First half of 2023

“A period characterised by the Spanish Constitutional Court’s endorsement of the LOMLOE and the first invectives against Catalan in the new public context”

Abstract

The legislative chronicle for the first half of 2023 refers to the most relevant government actions affecting the uses, rights and legal system for Catalan and Aranese over this period, in relation to promoting linguistic normalisation and staff recruitment and training processes. Of greater relevance is the examination of Spanish Constitutional Court Judgement (STC) 34/2023 on the Organic Law reforming Organic Law 2/2006, of 3 May, on education (LOMLOE) in which the Constitutional Court, despite validating the linguistic apparatus, repeats some of the elements that have shaped its most recent doctrine, as it affirms a standard of equality among all languages and, thus, ends the positive discrimination entailed in linguistic normalisation and the objective of social cohesion.

Keywords: Catalonia; language law; promotion activity; education.

---

*Joan Ridao i Martín, professor agregat de dret constitucional a la Universitat de Barcelona i lletrat del Parlament de Catalunya (s. e.). Director de l’Institut d’Estudis de l’Autogovern i membre de la Comissió Jurídica Assessora. jridao@ub.edu.

Citació recomanada: Ridao i Martín, Joan. (2023). Crònica legislativa de Catalunya. Primer semestre de 2023. “Un període caracteritzat per l’aval del TC a la LOMLOE i per les primeres invectives contra el català en un nou context polític”. *Revista de Llengua i Dret, Journal of Language and Law*, 80, 247-252. <https://doi.org/10.58992/rld.i80.2023.4092>

Sumari

1 Introducció: l’aval del TC a la LOMLOE no impedeix prosseguir amb el canvi progressiu de la doctrina constitucional sobre l’ús de les llengües oficials en l’àmbit educatiu. Els intents de “cancel·lar” la normalització lingüística en part del domini lingüístic

2 Les disposicions generals i els actes administratius més rellevants del període

2.1 El nomenament de membres de la Xarxa Tècnica de Política Lingüística

2.2 L’activitat de foment o subvencional

2.3 Els processos selectius de personal i els requisits de capacitació lingüística

3 La jurisprudència constitucional i ordinària

3.1 El pronunciament del TC en relació amb la Llei orgànica 3/2020, de 29 de desembre, per la qual es modifica la Llei orgànica 2/2006, de 3 de maig, d’educació

3.2 Les sentències de la jurisdicció ordinària

1 Introducció: l’aval del TC a la LOMLOE no impedeix prosseguir amb el canvi progressiu de la doctrina constitucional sobre l’ús de les llengües oficials en l’àmbit educatiu. Els intents de “cancel·lar” la normalització lingüística en part del domini lingüístic

Un dels elements que caracteritza la recent jurisprudència constitucional en matèria lingüística és la progressiva equiparació del castellà i el català per la via de buidar de contingut el concepte de llengua pròpia i de desacreditar les regulacions que promouen l’ús preferent del català en àmbits com les administracions públiques o l’ensenyament, per tal com el TC entén que cal garantir “l’equilibri inexcusable” entre ambdues llengües igualment oficials i evitar cap “tracte privilegiat” ([STC 31/2010, FJ 14](#)), al marge que el legislador pugui adoptar algunes mesures de política lingüística “proporcionades” tendents a corregir situacions històriques de desequilibri ([STC 165/2013, FJ 5](#); [86/2017, FJ 6](#); [87/2017, FJ 11](#); [88/2017, FJ 5](#), i [STC 11/2018](#)).

Això ve a tomb del fet que el primer semestre de 2023, que aquí s’examina, ha estat clarament connotat, com veurem en el corresponent epígraf, per l’impacte de l’[STC 34/2023, de 18 de abril de 2023](#), sobre la [Llei orgànica 3/2020, de 29 de desembre](#), per la qual es modifica la Llei orgànica d’educació ([LOMLOE](#)), també coneguda com a *Llei Celaa*, que modificà la Llei orgànica 2/2006, de 3 de maig, d’educació ([LOE](#)), en la redacció donada per la Llei orgànica 8/2013, de 9 de desembre, per a la millora de la qualitat educativa ([LOMQE](#)) (*Llei Wert*).

Entre els pronunciaments d’aquesta rellevant Sentència –que a grans trets ha merescut un judici positiu en analitzar altres qüestions al marge de la lingüística– hi ha el fonament jurídic 8è, relatiu a l’ús del castellà i de la resta de llengües oficials, derivat de la impugnació de la disposició addicional trenta-vuitena de la LOE, que, com es deu recordar, d’acord amb els drets constitucionals en l’àmbit lingüístic educatiu inferits de la jurisprudència constitucional sobre el model lingüístic constitucional (art. 3 CE) en connexió amb el dret fonamental de l’article 27 CE, garanteixen que la finalitat de la utilització de les llengües a l’ensenyament és la d’assegurar que qualsevol alumne sigui competent, tant oralment com per escrit, en qualsevol de les llengües oficials al final de l’etapa educativa ([STC 87/1983, FJ 5](#), reiterada en l’[STC 337/1994, FJ 10](#)).

Es tracta d’una sentència important, com s’ha dit, tot i que no és la mare de totes les batalles, ja que resta pendent que el mateix TC resolgui les impugnacions del PP i de Ciutadans i una qüestió d’inconstitucionalitat plantejada per la Secció Cinquena de la Sala Contenciosa del Tribunal Superior de Justícia de Catalunya (TSJC), arran de la promulgació de les normes amb força de llei sobre els usos lingüístics educatius ([Llei 8/2022](#), de 9 de juny, sobre l’ús i l’aprenentatge de les llengües oficials en l’ensenyament no universitari, i [Decret llei 6/2022](#), de 30 de maig, pel qual es fixen els criteris aplicables a l’elaboració, l’aprovació, la validació i la revisió dels projectes lingüístics dels centres educatius), que col·lideix, per cert, amb la intenció del TSJC d’executar una [sentència del 2020](#) –confirmada pel Tribunal Suprem el novembre del 2022– que imposava de forma generalitzada el 25 % de castellà a tot el sistema educatiu, tot prescindint de criteris pedagògics i sociolingüístics i al marge de les decisions de la Generalitat, l’Administració educativa competent d’acord amb la doctrina constitucional sobre el caràcter prestacional del dret a l’educació.

La sentència que desestimà el recurs *in extenso* interposat pels diputats de Vox contra la LOMLOE raona que el legislador bàsic estatal pot ometre el criteri de la “porció raonable” en l’ús de les llengües oficials, criteri emprat per l’extinta *Llei Wert*, per considerar que no hi ha cap obligació constitucional d’establir percentatges, proporcions o paràmetres numèrics en la distribució de l’ús de les llengües a l’ensenyament per garantir-ne la utilització, tot i que, un cop més, el TC no s’està de recordar que aquesta opció no ha de suposar l’“exclusió del castellà” i que el model lingüístic constitucional (art. 3) imposa, al seu parer, la necessitat de respectar un “patró d’equilibri o igualtat entre llengües”, argument aquest com a mínim sorprenent a la vista de la clara supremacia constitucional i fàctica del castellà.

Al final, la Sentència afegeix una precisió rellevant, que ha estat utilitzada pel TSJC en algun altre moment per prosseguir amb l’execució del 25 % de castellà en algunes aules a instància de determinades famílies: l’ús vehicular del castellà no pot consistir en una “fórmula buida”, ha de ser un ús “real i efectiu”, de forma que no s’ha d’utilitzar només per impartir les matèries de llengua i literatura castellanques, i atribueix la garantia d’aquest dret a l’observança de l’Alta Inspecció i al control de la jurisdicció. Es tracta d’elements tots ells que de ben segur apareixeran de nou en la sentència del TC sobre el nou marc legal lingüístic educatiu.

Per altra part, el període del nostre examen es caracteritza malauradament perquè les dretes espanyoles van engegar una altra ofensiva contra el català. Les noves hegemonies polítiques erigides després de les eleccions autonòmiques i locals del 28-J no feien més que augurar temps difícils per al català, i els fets posteriors ho van corroborar. No en va, els pactes postelectorals PP-Vox al [País Valencià](#) i a les [Illes Balears](#) tenien com un dels objectius primordials acabar amb la immersió lingüística –sota el pretext de la “lliure elecció de llengua”–, negar la unitat científica del català –l’acord valencià específica que s’eliminaran les subvencions a entitats considerades pancatalanistes– i eliminar el requisit del coneixement del català per als funcionaris, en especial els metges, si bé aquest ja s’eximia a les Illes en cas de manca de personal. Vox va parlar obertament de tancar la ràdio i la televisió públiques (IB3 i À Punt) i l’Acadèmia Valenciana de la llengua. L’estultícia d’un regidor de Cultura de Vox a Borriana va comportar la [supressió de les subscripcions a diverses revistes editades en català](#), algunes amb origen al Principat.

2 Les disposicions generals i els actes administratius més rellevants del període

2.1 El nomenament de membres de la Xarxa Tècnica de Política Lingüística

En absència de disposicions generals, l’acte administratiu amb més transcendència d’aquest període fou la [Resolució CLT/632/2023](#), de 17 de febrer, de nomenament de membres de la Xarxa Tècnica de Política Lingüística. Com és ben sabut, la Xarxa Tècnica de Política Lingüística és l’òrgan que dona suport tècnic a la Secretaria de Política Lingüística i a la Comissió Tècnica de Política Lingüística en cadascun dels departaments de l’Administració de la Generalitat. Entre les seves funcions destaquen el seguiment de les propostes normatives del departament respectiu per tal d’avaluar-ne l’impacte lingüístic i informar-ne la Secretaria de Política Lingüística, a l’efecte que pugui emetre un informe sobre els projectes normatius que es relacionen amb la política lingüística de tots els departaments del Govern; vetllar pel compliment al departament respectiu de la legislació sobre usos lingüístics a l’Administració i de la normativa sobre coneixement del català i de l’occità aranès per part del personal al servei de l’Administració de la Generalitat, així com vetllar per l’ús correcte i uniforme de la terminologia, en col·laboració amb el Centre de Terminologia (Termcat), a més de prestar l’assessorament lingüístic necessari al departament respectiu, tot fomentant un ús no sexista ni androcèntric del llenguatge. També correspon a la Xarxa Tècnica de Política Lingüística proposar a la persona titular de la secretaria general del departament respectiu o, si s’escau, de la Secretaria de Política Lingüística, les actuacions encaminades a fomentar l’ús del català i de l’occità aranès en l’àmbit corresponent i informar la Secretaria de Política Lingüística sobre l’actuació del departament respectiu en matèria de política lingüística, actualment el departament de Cultura, i proveir-la d’indicadors que permetin avaluar-ne l’impacte.

2.2 L’activitat de foment o subvencional

Com és habitual, al llarg del període objecte d’anàlisi, el Govern va convocar diferents línies d’ajuts i subvencions per promoure la normalització del català i de l’occità en àmbits públics considerats estratègics per a la política lingüística de la Generalitat, assenyaladament en una etapa en què la majoria d’indicadors sociolingüístics apunten a un retrocés en el coneixement i ús de la llengua.

En concret, el Departament de Cultura, habitual titular de les accions de suport i difusió de la llengua, fou l’encarregat, a través de la Secretaria de Política Lingüística, de la concessió de beques per fer pràctiques a la Secretaria de Política Lingüística durant un màxim de deu mesos entre l’1 de d’octubre de 2023 i el 31 de juliol de 2024. L’objectiu de les beques és donar una formació complementària i facilitar la incorporació al món laboral a persones que no faci més de cinc anys que hagin finalitzat els estudis que permeten l’accés a aquestes beques ([Resolució CLT/2071/2023](#), de 2 de juny –concessió de beques per fer pràctiques a la Secretaria de Política Lingüística del Departament de Cultura per al 2023-2024– i [Resolució CLT/1870/2023](#), de 24 de maig –concessió de beques per fer pràctiques a Secretaria Política Lingüística del Departament de Cultura). D’altra banda, el Consell d’Administració de l’Oficina de Suport a la Iniciativa Cultural i del Consorci Institut Ramon Llull va prosseguir amb les seves tasques d’avaluació i certificació del coneixement del català fora del nostre domini lingüístic ([Resolució de 10 de gener 2023](#), modificació per regir la competència del Consorci Institut Ramon Llull sobre avaluació i certificació del coneixement del català fora del domini lingüístic).

2.3 Els processos selectius de personal i els requisits de capacitació lingüística

Durant el primer semestre de 2023 hem de consignar diverses resolucions tributàries del procés extraordinari d’estabilització del personal interí al servei de l’Administració de la Generalitat, que també va afectar serveis com el Consorci per a la Normalització Lingüística: la [Resolució de 15 de febrer de 2023](#), d’aprovació de la llista de persones admeses i excloses de la convocatòria del procés d’estabilització per proveir llocs de treball de diferents categories professionals del Consorci per a la Normalització Lingüística; la [Resolució JUS/492/2023](#), de 17 de febrer, d’aprovació i publicació d’aspirants de la convocatòria del procés d’estabilització, mitjançant concurs oposició, de la categoria professional B1 de dinamitzador/a lingüista de personal laboral de l’Administració de la Generalitat de Catalunya. Pel que fa als processos de capacitació lingüística, hem d’esmentar la [Resolució CLT/4216/2022](#), de 14 de desembre, per la qual es convoquen les proves per a l’obtenció dels certificats de llengua catalana de la Secretaria Lingüística per al 2023.

3 La jurisprudència constitucional i ordinària

3.1 El pronunciament del TC en relació amb la Llei orgànica 3/2020, de 29 de desembre, per la qual es modifica la Llei orgànica 2/2006, de 3 de maig, d’educació

Com ja hem assenyalat a títol introductor, el Tribunal Constitucional va resoldre, mitjançant l’[STC 34/2023](#), de 18 d’abril, el [recurs formulat per 52 diputats del Grup Parlamentari de Vox](#) al Congrés dels Diputats contra la [Llei orgànica 3/2020](#), de 29 de desembre, per la qual es modifica la [Llei orgànica 2/2006](#), de 3 de maig, d’educació (LOE).¹ En essència, les impugnacions eren de dos tipus: en un primer bloc, les que sostenien que diversos apartats de la Llei vulneraven drets i llibertats constitucionals (la programació de centres docents, el règim d’escolarització de l’alumnat amb necessitats especials, la prohibició de concertar educació diferenciada per sexes, l’ensenyament de la religió i l’educació en valors), i en un segon grup, es poden inserir la resta d’impugnacions fonamentades en arguments vinculats a la vulneració de les competències estatals. A cavall entre tots dos blocs, podem situar els pronunciaments sobre el dret a rebre educació en castellà, assenyaladament sobre la disposició addicional trenta-vuitena de la LOE.

En efecte, en aquest punt els recurrents van qüestionar la nova redacció de la cita de la disposició addicional relativa a la llengua castellana i a les llengües cooficials, per vulnerar, al seu entendre, l’article 3 CE i la interpretació d’aquest precepte que conforma el denominat model lingüístic constitucional, segons el mateix Tribunal Constitucional. Davant d’això, la Sentència sistematitza la doctrina constitucional tradicional i destaca, entre d’altres, tres aspectes primordials: a) que dels articles 3 i 27 CE no es desprèn el dret a rebre l’ensenyament en només una de les llengües cooficials a elecció dels interessats, sinó que correspon als poders públics competents (doctrina del dret prestacional a l’educació) determinar la utilització de les dues llengües que són cooficials en una comunitat autònoma com a llengües de comunicació a l’ensenyament; b) que és constitucional que la llengua autònoma sigui el “centre de gravetat” del model de bilingüisme (STC 337/1994), sempre que això no determini l’exclusió del castellà com a llengua docent, i c) que és constitucionalment obligat que les dues llengües cooficials siguin reconegudes pels poders públics competents com a vehiculars (STC 31/2010).

En aplicació d’aquesta doctrina, el Tribunal descartà l’existència de vicis d’inconstitucionalitat en la disposició impugnada, ja que raonava que es reconeix en l’apartat primer el “dret dels alumnes i les alumnes a rebre ensenyaments en castellà i en les altres llengües cooficials en els seus respectius territoris”, de manera que no es pot considerar contrària a l’article 3 CE. L’Alt Tribunal també refusà dos retrets més: l’omissió de la responsabilitat de l’Estat de vetllar pel respecte als drets lingüístics dels alumnes en el sistema educatiu i la manca d’una programació mínima que exigeixi una proporció raonable entre la llengua oficial i la cooficial.

Pel que fa a la primera de les qüestions, el Tribunal recorda en la seva resolució que aquella responsabilitat està expressament atribuïda a un òrgan de l’Administració General de l’Estat com és l’Alta Inspecció [art. 150.1 d) LOE]. I pel que fa a la segona, afirma que la tantes vegades citada disposició addicional trenta-vuitena garanteix el dret constitucional que el castellà no sigui exclòs com a llengua vehicular i respecta el patró

¹ Podeu consultar el [Recull de jurisprudència TC IEA 1r quadrimestre de 2023](#) i Ridao Martín, Joan. (2023, 4 de maig). [La immersió, a la sala d’espera del TC](#), *Ara*.

d’equilibri o igualtat entre llengües derivat de l’article 3 CE. Com a darrer punt d’aquest apartat, és important posar en relleu que el rebuig d’aquesta darrera impugnació confirma que no és exigible constitucionalment la fixació de percentatges en la utilització de les llengües en l’àmbit educatiu.

Amb tot, s’ha de dir que el TC passà tots aquests arguments pel sedàs preventiu de la sentència de l’Estatut, i recordà, innecessàriament, que aquesta opció per no utilitzar paràmetres numèrics o percentatges no ha de suposar l’exclusió del castellà. Cal tenir present que aquest “límit” de la no exclusió del castellà, tributari de l’STC 31/2020, ja ha estat acollit en algunes sentències lingüístiques adverses recents del TC (STC 109/2019 o 114/2019), sobre la base que el model lingüístic constitucional determina la necessitat de respectar l’esmentat patró d’equilibri o igualtat entre llengües.

Per altra part, un cop més, la Sentència referma el caràcter vehicular tant del català com del castellà en línia amb el que va manifestar en l’STC 31/2010. Això és rellevant perquè no debades això, juntament amb el criteri de la paritat, ha estat la causa eficient del conflicte del 25 % propiciat pel TSJC i el TS. La sentència de la *lleï Celáa*, però, hi afegeix una precisió: aquest ús vehicular no pot consistir en una “fórmula buida” i ha de ser un ús “real i efectiu”. I tot i que el TC no ho diu de manera clara, el castellà no només s’ha d’utilitzar per impartir les matèries de llengua i literatura castelleses sinó també en assignatures troncales, ingerint-se en una qüestió organitzativa i didàctica. Amb tot, potser l’aspecte més preocupant de la Sentència és la referència, producte novament de la desconfiança, del fet que, com diu la LOMLOE, és l’Estat el qui ha de garantir el dret a rebre ensenyaments en castellà i en les altres llengües oficials mitjançant l’Alta Inspecció de l’Estat i el control dels jutges i tribunals, la qual cosa no deixa de constituir una franca invitació a portar la qüestió novament davant dels tribunals.

3.2 Les sentències de la jurisdicció ordinària

Entre les resolucions de la jurisdicció ordinària més rellevants, encara que les qüestions d’ordre lingüístic no fossin centrals, cal que citem en primer lloc la [Sentència núm. 450/2023, de 10 de febrer](#) (JUR 2023/128173), del Tribunal Superior de Justícia de Catalunya (Sala Contenciosa Administrativa, Secció 4a). En aquest procediment es controvertia sobre els termes de valoració dels certificats de llengua catalana de la Direcció General de Política Lingüística o equivalents, a acreditar en una convocatòria específica de concurs de mèrits i capacitats per a la provisió d’un lloc de treball de cap del Servei de Suport i Planificació del Personal de la Direcció General de la Policia de la Generalitat. El Tribunal anul·là, tanmateix, les bases de la convocatòria per no preveure prou elements que permetessin assegurar el compliment dels principis de mèrit i capacitat sense entrar en la valoració concreta dels mèrits.

Per altra part, la [Sentència núm. 182/2023, de 24 gener](#) (JUR 2023/174500), també del Tribunal Superior de Justícia de Catalunya (Sala Contenciosa Administrativa, Secció 5a), que va resoldre un recurs d’apel·lació en matèria de drets fonamentals, en què es dirimia una possible vulneració del dret d’opció lingüística d’un ciutadà en una votació electrònica remota. En la resolució, el Tribunal estimà parcialment el recurs i va concloure que s’havia vulnerat el dret a la igualtat del vot de l’actora, a l’haver utilitzat la via del vot electrònic remot, ja que no estava en igualtat de condicions que els votants que van fer ús de la modalitat presencial i no haver-se complert l’exigència d’igualtat en el recompte o escrutini.

Finalment, la [Sentència núm. 435/2023, de 10 febrer](#) (JUR 2023/178355), del Tribunal Superior de Justícia de Catalunya (Sala Contenciosa Administrativa, Secció 4a), que va examinar el recurs d’apel·lació contra la interlocutòria d’un jutjat contenciós de Barcelona per la qual es declarava la inadmissibilitat d’un recurs contra el silenci i la inactivitat respecte de la seva sol·licitud de canvi de lletrat d’ofici per pèrdua de confiança en ell i perquè les seves comunicacions no eren en castellà. El Tribunal, sense entrar a analitzar si existia o no dret a canviar el lletrat designat, va declarar l’admissibilitat del recurs i la legitimitat per plantejar les qüestions suscitées.